

Številka: 007-5/2017/4

Datum: 27.2.2017

Okrožno sodišče v Ljubljani

Zadeva: Dodatno mnenje IP k določbam 17. člena Sodnega reda

Zveza: vaš dopis št. Su 40/2017 z dne 1. 2. 2017

Spoštovani,

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju IP) je dne 1. 2. 2017 prejel vaš dopis s prošnjo za dodatno mnenje IP v zvezi s tolmačenjem določb novega Sodnega reda (Ur. l. RS, št. 87/16) - predvsem 17. člena, kako ravnati z dovoljevanjem snemanja in fotografiranja, da Okrožno sodišče v Ljubljani (v nadaljevanju: sodišče) ne bo kršilo določb Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 86/04, 113/05, 51/07 in 67/07, v nadaljevanju ZVOP-1) s poudarkom na varstvu pravic sodnikov.

V nasprotju z vašim prvim dopisom z dne 5. 1. 2017 tokrat navajate, da sodišče vidi zadržke z vidika ZVOP-1 tako pri fotografiranju in snemanju strank in drugih udeležencev, kot tudi funkcionarjev in javnih uslužbencev. Upoštevajoč razlago ministra za pravosodje glede 17. člena Sodnega reda menite, da ostajajo dileme glede snemanja in fotografiranja na sodiščih (zlasti prvostopenjskih), kjer je interes javnosti največji. Poudarjate, da iz prakse izhaja, da medije primarno zanima fotografiranje podobe sodnikov za namen objav, ki niso nujno povezane s konkretnimi javnimi obravnavami in sodnimi postopki, kjer so ti posnetki nastali.

V nadaljevanju vam na podlagi 48. in 49. člena ZVOP-1 posredujemo mnenje IP z vidika varstva osebnih podatkov, pri čemer že uvodoma ponovno poudarjamo, da gre, glede na pristojnosti IP, zgolj za neobvezujoče mnenje. Niti Ministrstvo za pravosodje niti Vrhovno sodišče, ki je podalo soglasje k novemu Sodnemu redu, se o tem predhodno nista posvetovala z IP, zato predlagamo, da se s ciljem iskanja rešitev opisanih težav primarno obrnete na pristojno Ministrstvo za pravosodje ter Vrhovno sodišče.

V izogib ponavljanja že predstavljenih stališč IP, podanih v mnenju IP št. 007-05/2017/2, z dne 12. 1. 2017¹, IP zgolj povzema, da Sodni red po mnenju IP nima narave zakona in ne more predstavljati konstitutivnega predpisa, ki bi dovoljeval obdelavo osebnih podatkov izven tiste, ki je opredeljena s področnimi zakoni (torej poleg krovnega ZVOP-1, predvsem Zakonom o sodiščih, Zakonom o pravnem postopku, Zakonom o kazenskem postopku in Zakonom o nepravdnem postopku). Navedeno po mnenju IP pomeni, da se z ukrepi snemanja, ki jih določa Sodni red v smislu ZVOP-1 ne bi smelo zbirati in obdelovati več osebnih podatkov, kot je sicer dopustno na podlagi področnih zakonov. To pa velja zgolj v primerih, ko s tem dejansko nastajajo zbirke osebnih podatkov v smislu ZVOP-1. IP zato poudarja, da ni mogoče vsake fotografije, ki nastane za namen obveščanja javnosti, šteti kot zbirke osebnih podatkov. Prav tako ni mogoče vsake uporabe fotoaparata ali druge naprave za snemanje šteti kot podvržene ZVOP-1 in posledično dopustne zgolj v primeru, da to zakon dopušča. Navedeno bi namreč pomenilo, da bi se IP iz nadzornega organa za varstvo osebnih

¹ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/pripombe/Okrožno_sodisce_Lj_mnenje_glede_snemanja_in_fotografiranja-Sodni_red_jan_2017.pdf

podatkov spremenil v nadzorni organ nad poročanjem medijev in nad zakonitostjo in dopustnostjo zvočnega in slikovnega snemanja kot takega, kar bi bilo nedopustno in v nasprotju s samim ustrojem sistema varstva osebnih podatkov.

IP ni pristojen za nadzor ali omejevanje medijev, ko le-ti pišejo o konkretnih posameznikih. Institute zaščite posameznikov pred neprimernim, žaljivim ali škodljivim pisanjem medijev je v celoti razvila ne samo slovenska sodna praksa, temveč skozi institut Novinarskega častnega razsodišča tudi novinarska stroka. Če posamezni sodniki menijo, da jim je bila z objavo mnenj, informacij in fotografij v medijih kršena katera od pravic, so bili razžaljeni ali pa jim je bila povzročena škoda, lahko zoper novinarja in medij vedno vložijo zasebno odškodninsko tožbo in zasebno kazensko tožbo ter ravnanje obeh prijavijo novinarskemu častnemu razsodišču.

Dodatno ponovno poudarjamo, da Zakon o sodiščih konkretno določa v 17.b členu, da sodišča zagotavljajo javnost obravnavanja sodnih zadev po določbah tega zakona in drugih predpisov, ki urejajo postopke pred sodišči. Sodni red snemanje in fotografiranje ureja v 16. in 17. členu, pri čemer 16. člen opredeljuje širše pogoje za snemanje in fotografiranje sodne stavbe in med drugim predvideva tudi možnost, da predsednik sodišča zaradi varovanja poteka glavne obravnave, varovanja zasebnosti udeležencev postopka in iz drugih opravičenih razlogov, osebam, ki so opremljene z napravami za snemanje in fotografiranje ali prenos podatkov, prepove ali omeji vstop v sodno stavbo. 17. člen pa opredeljuje pogoje za dopustnost snemanja in fotografiranja glavne obravnave v zadevah, kjer javnost ni izključena. Bistven za uporabo in dopustnost določb 17. člena je torej pogoj, da ne obstoji prepoved iz 16. člena Sodnega reda ter, da gre za glavne obravnave v zadevah, kjer javnost ni izključena, pri čemer za posamezne vrste postopkov pogoje za izključitev javnosti opredeljujejo postopkovni zakonski predpisi npr. 294. člen Zakona o pravnem postopku, 305.a člen ZPP, 407. člen ZPP, 295. člen Zakona o kazenskem postopku, 480. člen ZKP, 285.č, 331. in 360. člen ZKP, 38. člen Zakona o nepravdnih postopkih. Primarna je torej (še) vedno skrbna obravnava vprašanja, kdaj bi veljalo uporabiti prepoved iz 16. člena Sodnega reda in ali obstajajo razlogi (in dolžnost) izključitve javnosti.

Po mnenju IP ima predsednik sodišča, če presodi, da obstajajo za to opravičljivi razlogi, vedno možnost, da v skladu s 16. členom Sodnega reda osebam, ki so opremljene z napravami za snemanje in fotografiranje ali prenos podatkov, prepove ali omeji vstop v sodno stavbo, kar posledično pomeni postavitev predpogojev za morebitno nadaljnje snemanje glavne obravnave. IP pa ni pristojen odrediti, kdaj lahko sodnik to odredi. Sodnik, ki vodi postopek, pa (po mnenju IP v vsakem primeru pod pogojem, da takšne prepovedi iz 16. člena Sodnega reda ni in javnost glavne obravnave ni izključena) snemanje dopusti v obsegu, ki je potreben za pravilno obveščanje javnosti in na način, ki najmanj ovira potek postopka. Tudi v tem delu torej presoja način izvajanja te določbe sam sodnik, vsekakor pa bi bile zelo verjetno sodnikom pri tem v bistveno pomoč ustrezne določbe Hišnega reda za tehnično izvajanje takšnega snemanja.

IP meni, da gre rešitve težav, ki jih opisujete, iskati predvsem v ustrezni vzpostavitvi sistema zagotavljanja javnosti obravnavanja sodnih zadev in sodelovanja oziroma poročanja medijev o tem (lahko tudi preko Hišnega reda in po vzoru rešitev tega vprašanja v Državnem zboru RS, ki jo omenjate v svojem dopisu). Nikakor pa po mnenju IP to ni primarno vprašanje samega varstva osebnih podatkov v smislu ZVOP-1, saj kot rečeno pri tem ne gre primarno za vprašanje nastanka zbirk osebnih podatkov, ampak za zagotavljanje javnosti sojenja.

Zgolj v primeru, ko bi dejansko z uporabo dopustnih oblik fotografiranja in snemanja, nastajale zbirke osebnih podatkov, kar pa iz vašega vprašanja po mnenju IP ne izhaja, bi eventualno prišla v poštev uporaba ZVOP-1 in pristojnosti IP. Nikakor pa ni mogoče vsake medijske objave šteti kot zbirke

osebnih podatkov in avtomatično šteti fotografij, s katerimi razpolagajo mediji v okviru svojih arhivov kot zbirk osebnih podatkov.

Zagotavljanje javnosti delovanja organov je širok pojem in ga različni organi zagotavljajo različno – snemanje in fotografiranje pa ni edini načini (potrebne in ustrezne) zagotavljanja javnosti. IP seveda posebej pripominja, da je potrebno razlikovati med zasebnostjo funkcionarjev (npr. sodnikov) in javnih uslužbencev na eni strani in drugih udeležencev na glavnih obravnava (strank, prič, obiskovalcev ...) na drugi – slednji namreč utemeljeno pričakujejo večjo stopnjo zasebnosti. Sodni postopki so namreč edini način civiliziranega razreševanja tistih sporov, ki se ne morejo rešiti sporazumno in dogovorno in so torej posamezniki »prisiljeni« poslužiti se sodne poti.

IP ni pristojen dajati navodil za postopanje sodnikov v obravnavanih primerih, se pa vsekakor strinja, da bi bilo z vidika enotne prakse sodišč glede na pomen in povsem tehnične vidike in vprašanja, ki jih predmetne nove določbe postavljajo pred sodnike, tako od nosilcev oziroma predlagateljev Sodnega reda (torej Ministrstva za pravosodje ter Vrhovnega sodišča) kot tudi v obliki Hišnega reda od posameznih sodišč pričakovati praktične napotke za ravnanje. Z dikcijo veljavnega Sodnega reda je torej sodnikom naložena velika odgovornost za skrben in pretehtan sprejem vsakokratne odločitve, ki bo upoštevala vse vidike posamezne zadeve in pravice prav vseh vpletenih.

S spoštovanjem,

Mojca Prelesnik, univ.dipl.prav.,
Informacijska pooblaščenka

Pripravila:
Alenka Jerše,
namestnica informacijske pooblaščenke